

Tijdens de perfusieperiodes met genoemde suikers veranderde de elektrolytenconcentratie in de faeces niet; m.a.w. er werden ook minder mineralen uitgescheiden. Het bloed-suikergehalte steeg tijdens de glucoseperfusies duidelijk boven de controle-waarden (124 resp. 88 mg/100 ml). Wegens de intraveneuze infusies kon een eventueel effect van de darmperfusies op het elektrolytengehalte van het bloed niet worden bestudeerd.

De auteurs concluderen dat de aanwezigheid van actief resorbeerbare suikers in de dunne darm blijkbaar de resorptie van water en elektrolyten bevordert. Het was reeds bekend dat resorptie van glucose en galactose afhankelijk is van de natriumconcentratie ter plaatse, terwijl fructose waarschijnlijk passief, onafhankelijk van het natrium, geresorbeerd wordt. Volgens sommige onderzoekers zijn de resorptie van glucose en die van natrium specifiek aan elkaar gebonden. Anderen menen dat door de actieve resorptie van glucose een niet-specifieke, door osmose bepaalde stroom van water en elektrolyten vanuit het lumen door de mucosacellen ontstaat. Het feit dat bij deze patiënten de toediening van glucose niet alleen de excretie van water en natrium, maar ook die van andere elektrolyten verminderde, steunt de laatstgenoemde opvatting.

Het blijkt dus dat toevoeging van glucose aan enteraal toegediende elektrolytenoplossingen de toediening van intraveneuze vloeistoffen ten dele kan vervangen; voor de therapie bij cholera-patiënten in de (vaak arme en primitieve) endemische haarden is dit een grote aanwinst.

Literatuur: HIRSCHHORN N., J. L. KINZIE, D. B. SACHAR, R. S. NORTHRUP, J. O. TAYLOR, S. Z. AHMAD en R. A. PHILLIPS (1968) Decrease in net stool output in cholera during intestinal perfusion with glucose-containing solutions. *New Engl. J. Med.* **279**, 176.

A. P. OOMEN

Verloskunde en vrouwenziekten

Blijvende amenorroe na het staken van orale progestogenen. — BAILLIE (1968) zag in twee jaar tijds 12 vrouwen bij wie de amenorroe bleef bestaan, nadat zij ten minste 6 maanden het gebruik van orale progestogenen hadden gestaakt. De duur van het innemen van deze hormoonpreparaten varieerde van 6 maanden tot 3 jaar. Hij merkte deze stoornis vooral bij jonge vrouwen op, die geen kinderen hadden of een lage pariteit. Bovendien hadden de meeste vrouwen tevens een irregulair cyclus of een oligo- of hypomenorroe. Slechts 4 van hen gebruikten het middel voor contraceptieve doeleinden, 8 voor regulering van de cyclus. De auteur durft deze progestogenen ook niet goed aan lacterende kraamvrouwen toe te dienen of aan patiënten met hirsutisme. Bij 6 patiënten kon de amenorroe met een clomifeen-medicatie worden opgeheven. Patiënten met een duidelijke productie van gonadotropinen en oestrogene stoffen reageerden in het algemeen gunstiger op de therapie dan degenen bij wie deze activiteit ontbrak.

Literatuur: BAILLIE, P. (1968) *S. Afr. J. Obstet. Gynaec.* **6**, 71.
P. G. HART

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; deze behoudt zich het recht voor, de stukken te bekorten)

THERAPIE VAN SCABIES

In zijn klinische les pleit SUURMOND (1969) voor het gebruik van gammexaan (gamma-hexachloor-cyclohexaan, linaaan) als geneesmiddel bij scabies. Hiertegen zijn echter wel enige toxicologische bedenkingen aan te voeren. Linaaan behoort tot de zeer werkzame insecticiden, doch ook tot de meest toxische. Behalve de werking op het maagdarmkanaal (mis-

selijkheid, braken enz.) en die op het zenuwstelsel (o.a. myoclonieën, convulsies), menen verschillende onderzoekers dat linaaan een beenmergbeschadigende werking (agranulocytose, panmyeloflyse) heeft. Voorzichtigheid lijkt derhalve geboden, temeer daar hexachloor-cyclohexaan door de huid geresorbeerd wordt.

Literatuur: BOORDER, Tj. DE en I. F. G. ENSBERG (1969) Carcinogene en haematotoxische effecten van insecticiden uit de chloor-koolwaterstofreeks. *Ned. T. soc. Geneesk.* **47**, 56. — Gezondheidsraad (1968) *Rapport inzake bestrijdingsmiddelen*. Staatsuitgeverij. — SUURMOND, D. (1969) Scabies, een vergeten huidziekte? *Ned. T. Geneesk.* **113**, 61.

Amsterdam, februari 1969

E. C. DUBBELDAM

Ik ben collega DUBBELDAM erkentelijk voor zijn opmerking over het gammexaan. Het is inderdaad belangrijk dat wij op de hoogte zijn van alle mogelijke potentiële gevaren van een door ons voorgeschreven geneesmiddel. Het is mij bekend dat gammexaan (linaaan) onder bepaalde omstandigheden, bv. bij toepassing als insecticide in de tuinbouw, intoxicatieverschijnselen kan veroorzaken.

De reden dat ik de door collega DUBBELDAM genoemde gevaren van het gammexaan niet heb vermeld bij de scabies-behandeling, is, dat ik deze niet ken uit eigen ervaring, noch door persoonlijke mededelingen van andere dermatologen, noch uit de literatuur. Mede omdat gammexaan al vele jaren bij talloze scabies-patiënten in een groot aantal landen is toegepast, meen ik daarom te mogen aannemen dat de door collega DUBBELDAM genoemde toxische verschijnselen bij de scabies-behandeling nooit zijn waargenomen.

Waarschijnlijk kan dat worden toegeschreven aan het feit dat de gammexaan-emulsie in het algemeen slechts kort, nl. één keer gedurende 24 uur, wordt geapliceerd en de concentratie laag is ($\frac{1}{2}$ à 1 pct). In enkele gevallen waarin de patiënt, tegen ons advies in, de emulsie langer gebruikte (resp. 5 en 7 dagen) traden ook geen nadelige gevolgen op, afgezien van een lichte irritatie van de huid. Dat gammexaan door de huid geresorbeerd wordt is bekend. Indien dit niet het geval zou zijn, zou het beoogde effect waarschijnlijk nihil of zeer gering zijn. Over de mate waarin het gammexaan uit de emulsie in de huid penetreert zijn mij echter geen gegevens bekend. Gezien de klinische ervaringen, is het aannemelijk dat er slechts zeer weinig gammexaan in het bloed terecht komt. Een nader onderzoek in deze richting zou zeker nuttig zijn. Ook zonder dergelijke gegevens te kennen meen ik echter dat er voorshands geen enkele reden is om het gammexaan voor de scabies-behandeling te moeten ontraden.

Leiden, 21 februari 1969

D. SUURMOND

BERICHTEN BUITENLAND

Australië

Dipsomanie. — In een voordracht te Melbourne zei de politie-arts Dr. J. H. BIRRELL dat van elke 100 Australiërs 11 echte drankzuchtigen of potentiële alcoholisten zijn: „problem drinkers”. Alleen al in Victoria werden in 1968 bijna 5.000 alcoholisten geteld. Bij meer dan 10.000 geestelijk gestoorde was de oorzaak van de stoornis alcoholmisbruik. (*Med. News*, 21 febr. bl. 6.)

Canada

Het bewaren van sperma. — TRELFOED en MUELLER (*Can. med. Ass. J.*, 11 jan. bl. 62) hebben de waarde nagaan van verschillende methoden tot bewaring van menselijk sperma. Het best vonden zij snelle bevriezing met ge-